

ג ל י ר נ ר ה ל י ר ב פ י מ ת ה ש ב ר ע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ
שנה עשירית

יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

מהדורה מיוחדת בשביל הסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחנוך ולתרבות תורניים בגולה

וזאת הברכה (תשי"א-תשי"ב) פרק ל"ג כ"ו - כ"ט

הערה: לפירושי הפסוקים כ"ו - כ"ז עיין גם גליון זאת הברכה תש"ט-תש"י שהיה מוקדש כולו לשני פסוקים אלה.

א. שאלת מבנה:

רש"י כ"ה ד"ה ברזל ונחשת; ד"ה וכימיך דבאיך; ד"ה אין כאל רבנן בחיי: ד"ה אין כאל: כאלו אמר: ישורון, אין כאל! והנה אחר שסיים לברך השבטים אחד אחד הקחיל יתה לדבר עם כלם בכלל ויודוע להם טוב חלקם כי יוצר הכל הוא ויבשר אותם בירושת הארץ שיוזכו לבוא בתוכה, מה שלא זכה הוא.
מה בין שתי הדעות במבנה פרקנו ואיזו מהן נראית לך קרובה יותר לפשוט של מקרא?

א.ב. רש"י ד"ה אין כאל; ד"ה רוכב שמים; ד"ה מעונה אלוהי קדם לדברי רש"י אלה אומר ספר הזכרון: כונת רש"י לומר שכל הכתוב (כו-כז) הוא ספור גבורת ה' וכחו הגדול ואינו ברכה שמברך לישראל, שה' ית' יהיה בעזרם, שאין לענין זה קשר לא לפניו ולא לאחוריו.

הסבר באלו מלים ובטויים מבליט רש"י את כונתו, שאין פסוקינו ברכה אלא "ספור גבורת ה'!"

ג. כ"ח וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב. טנהדרין ק"ד ע"א: אמר רבא אמר א' יוחנן: אמר הקבה"ו: אני אמרתי "וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב" - עכשו (משחטאתם) יהיה בדד מושבכם שני "איכה ישבה בדד".
(מהרש"א שם: "בטח בדד" - מתוך שיהיה בטוח, יהיה שוכן בדד, כמו (דב"ל"ג) "כלביא שכן" שיתרחק ממנו מתוך שיפחדו מפניו. הנה עכשו לפחיתותה - מת' שנמאסו, יתרחקו ממנו, כמו שני' (ויקרא פ' מה-לו) "הצדוע... לל ימ'... הנגע בו בדד ישב".
ו"ש"י ד"ה בטח בדד.
והשוה לדבריו תהלים ד' ס': כי אתה ה' לבדד לבטח תושבני.

רש"י: כמו (דב"ל"ג) "בטח בדד עין יעקב" לשון מבטח, ושקט הוא, שאינו צורך להוסיב עמו גילוסות.
העמק דבר: (ר' נפתלי צבי יהודה ברלין, באש ישיבת וולוז'ין, נפטר תרנ"ג) ופירוש "בטח" הוא במנוחת הנפש באהבה בין אדם לחברו ובלי התחרות עם שאר אומות העולם. "ובדד" הוא בלי התערבות יתירה עם אומות העולם ברעות והתחנות אלא בדד מובדלים ומצוינים בפני עצמם. ושתי מזות הללו הם "עין יעקב" - מזותו ומבוקשו של יעקב שיהיו בניו כן.
1. מה ההבדל בין שלשתם באופיה של "בדידות" זו?
2. היט להביא סיוע לאחד מהם מדברים ל"ב י"ב?

ד. כ"ט אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' אברבנאל: ... ואחשוב, שמה המקום למד המפורר באמרו (תהלים קמ"ד) "אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם, בנותינו כזויות מחטבות תכנית היכל, מזוינו מלאים מפיקים מזן אל זן... צאננו מאליפות... אלופינו מסובלים... חתם הדברים ואמר: "אשרי העם שככה לו", כי אחרי זכרו הטובות הגשמיות מהכנים והקנינים אמר בדרך תמיהה: האם תחשוב: "אשרי העם שככה לו?". ושאושר האדם והצלחותיו תלויה בדברים אלה מהבנים והבנות והאלפים והצאן והבקר? אין הדבר כן, אבל "אשרי העם שה' אלוהיו!" כי זהו האשר האמתי, לא המזויים ולא השורצים.

במה רואה אברבנאל דמיון בין פרשתנו לבין תהלים קמ"ד?
(שים לב: אברבנאל נוטה כאן בפרושו למזמור קמ"ד מדרך הפשט, והשנה לדרכו זו: לך לך תש"ה שאלה נ' ויש תש"י "ב")

חזק חזק ונתחזקו

תשובות יש לשלוח לנחמה ליבוביץ, ההסתדרות הציונית העולמית ירושלים, המחלקה לחנוך ולתרבות תורניים ת.ד. 92.